„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 7. У Новом Саду у среду 11. (23.) јануара 1884. ГОДИНА XIX.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

Шид 9. јануара. У целом изборном котару ердевичком потписује се повереница српском самосталном клубу сабора краљевина Хрватске и Славоније рад његова поборништва за признање српске народности. Трговиште Шид предњачећи осталим општинама шиље брзојавну своју повереницу српском клубу, који је у саборници хрватској на уста својих врлих чланова Васе Ђурђевића, дра Медаковића Стеве Поповића и др. Суботића а из уста и душе целога српскога народа онако јасно и гласно проговорио те мужевно одбио небратске нападаје опозиције скривене у изрази тих хрватских шовена дра Марковића, Барчића и другова, наперене на светињу српског народног имена, чиме ти српски пионири осветлаше себи, српском клубу и српском народу образ, а тиме у пуној мери дивно оправдаше стављено у њих народно поуздање. Ово јавно наше признање нека свеколике Србе посланике соколи, и моралном снагом потиче на даљи не малаксали сложни рад око скрајњега циља програма српскога клуба, као програма васцелога српскога народа, миле нам, исто тако, као и браћи Хрватима ове наше домовине, па не ће ли брат с братом лепога братскога споразума, и не ће да призна свога брата за равноправна му, но остане и надаље при негацији самога српскога имена, то нека знају, да стоји васцели српски народ за вами, а ви српски поузданици, оборужани тим живим бедемом народне самосвести, не застаните па по пута, но истрајте мужевно до на крај у тој, ако већ мора бити, очајној небратској борби, све дотле, докле их не убедите, или се сами не убеде по оном како наш народ пева, да само брат с братом, род с родом, руше сваку незгоду. У то име живили заточници српскога програма! У име потписаних на повереници 150 изборника Шићана: Ђорђевић, Симуновић, Момировић, Анастасијевић, Мауковић, Шумановић, Тубић, Цвејић, Грчић, Недељковић лечник Шалош, Ромић, Новаковић, Момировић, Војиновић.

ШТА ЈЕ ОД КОНГРЕСА НАШЕГА?

(ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.)

Пета је година, како се у половицу свршена посла разиђе српски црквено-народни расправни конгрес од године 1879. Од јесени те исте године па до данас измијену се скоро и извана и изнутра савколики организам црквено-народни. Али одма да опазим — не измијену се у правцу добра и видљиве користи црквенскога живота у овостраном народу српском. Него се измијену унутарњи строј автовомне цркве српске немогав одољети насртајима кивнијех противника и пошљедицама изненадне стагнације у свеколиком развоју свом пошље умировљења покојнога патријарха Прокопија — у правцу, којијем само и коначној пропасти својој час прије поћи може. Умировљењем законитога митрополита-патријарха и постављањем незаконитога администратора у особи најнесноснијој и најмржој, даде се већ онда од стране државне власти довољна повода мишљењу, да се у српској автономној цркви на темељу автономнијех законскијех установа не може више слободно развијати дух и религиозна народносна мисао овостранога народа српскога. Одма је сваки увиђаван родољуб српски са зебњом осјетити и предвиђети могао далеке пошљедице октројисанога реда у цркви српској, који отпоче од онога црнога дана, када прекорачи праг резиденције патријарха српскијех властољубива „руса глава“ — сада под круном владика бачкијех и као „најстрожије“ именовани администратор патријарху српском, који мораде испразнити резиденцију патријаршеску и поћи на пут божји у најскромнији и најбезазленији живот мира и одмора. Гњев, који и нехотице мораде заватити груди остарела митроносца, гњев, што га намјерно проли отров гријешна и благу наклона срца калуђерскога у спокојно срце стара патријарха, угуши га по кратком времену умировљења и спокојна самобитна живота. И тек сада, кад црни молитвеници положише у раку патријарха српскијех и задњега народном вољом изабранога и законитог патријарха Прокопија, наступише за патриотичну душу српску часови озбиљна размишљања и црне неодклоњиве слутње на зао удес, који канда се већ онда црнијем крилима својијем обавио бјеше око жива организма црквено-народног. Са гроба пошљедњега патријарха може забринути дух српски предвиђети најскорију доста нејасну слику будућег живота у својој толиком крви мученичкијех прадједова својијех извојеваној автономној цркви народној. Ријеч жалости на гробу онако недостојно потиснутог законитога поглавице у овостраној цркви српској беше за озбиљна патриоту српскога жива опомена мушке и истрајне борбе, која тек иза тога часа наступити мораде и у коју свом снагом јуначкога духа свога запливати морају свиколици прокушани браниоци права и стечевина народа српскога у аустријској царевини. И тек што пријеђе преко прага црквенога а оставив још и неопојан гроб митрополита-патријарха Прокопија — настаде радити по заснованој црној мисли својој противник српски свом снагом покварена духа и злобна срца.

Борба дакле отпоче. А крај борбе мишљаше родољуб српски виђети у изборном сабору, но племенитост духа пребаци родољуба српскога у сферу чисту — сферу, у којој анђели посла имају и не може ни изблиза завирити у сферу пакленијех демона, с којијем у друштву сноваше интриганске мреже своје — злуради „инок.“ Не може збиља ни најбистроумнији борац српски предвиђети онаки крај изборног конгреса, што остаде на окупу чамећи и чекајући на размршење клупчета, што га замрси нечувена себичност и грамзљивост калуђерска, пуна два мјесеца дана.

Увријеђен до дна душе родољуб српски не виђе у данашњој преполовљеној аустријској царевини народа равна, с којијем државна власт тако неправедно поступа, као што то поступаше два угарска министра са народом српскијем од онога дана, када умировише законитог патријарха српскога и најнезаконитијем путем доведоше томе још живоме патријарху администратора зашав и у чисту течевину српску, те из народне благајне извадив ништа мање но **24.000** фор. годишње плате том незаконитом администратору и омраженом калуђеру фрушкогорском. Заслуге народа српскога, што му их јуначки праоци стекоше пролијевајући толику крв и цинском снагом борећи се за утврђење династије и проширење царевине аустријанске, би рећи, да допадоше руку двају угарскијех министара, који заслуге те раскошно растјечу усредсређујући сву душевну и црквено-религиозну снагу овостранога народа српскога у једној особи — у благунаклоном калуђеру фрушкогорском. И тај се калуђер данас и пред круном и пред свијетовном државном власти богато размеће са тијем крвавијем заслугама мученичкијех прадједова српскијех, чији свијетао образ и јуначки понос окаља баш тај црноризац грге-тешки својијем вјероломством, каквијем већ од 1864/5 године зашао бјеше у јаван живот и рад на пољу самоуправе у цркви и школи српској. Тај властољубиви калуђер са најнедостојнијом околицом, која само у „Турском Народу“ свога гласа имаде, представља данас народ српски у аустро-угарској монархији, народ са старине и јунаштва поносан и дичан! Тај мађарски љубимац располаже данас у цркви српској — у цркви, коју уздигоше бојна копља „милице српске“ (Serbische Militz). И потиснут са поља слободне и законима зајемчене самоуправе у цркви народној не види данас дух српски на пољу том до голу „пустош“, која настаде иза „наименовања“ патријарха српског.

И у тој пустоши канда се већ осјетљиво приближује циљу своме велика политичка замисао мађарскога велеума Тисе — замисао, да у народу српском сатре најпрво вјековима снажени дух „православља“, па на душевнијем рушевинама тијем да отпочне уздизати онда у јуначком народу том дух „мађарства“ и „мађарскога хазафишага“. Потискивање слободе и самоуправе народне у цркви, школи и јавном културном животу потенцирало је на толико безобзирност господе мађарске, да ријешавајући српске црквенонародне ствари и не виде преко „високога Германа“ у томе народу другога, до упитомљеногa „управљаногa елемента“, који се лако даде завести сада на ову — сада на ону странпутицу у свом јавном црквено-народном животу, на којој ће странпутици мало по мало заборављати сад једно сад друго привилегијално народно право, које му извојштише убојном снагом јуначки прадједови његови. И та два висока мађарска господина у друштву са властољубивим калуђером фрушкогорскијем од најновијега времена и не чине друго ријешавајући српска црквено-народна сувремена питања — но се јавно титрају и ругају са најсветијом осетљивошћу народа тога — са достојанством и религиозном скромном мисли народном. А та недостојна игра као да је сигурно обрачунана и — завршити би се морала са коначном пропасти свијести и савијести српске!

Пошље обнародована акта „наименовања“ у саборској сједници од 9. јануара 1882. мораде родољуб српски том мишљу поћи у даље пошљедице „наименовања“ тога.

И ево. У три клубске конференције пред ту сједницу изборнога конгреса стигоше један за другим три „најповерљивија“ гласа из стана кр. повереника г. Чеа као првога референта владина у српскијем црквенијем стварима а у моменту томе, па преко истога онда и од саме угарске владе. Ти гласови шћедоше тврдо зајемчити, да ће акту „наименовања“ неизбјежно сљедити сазив истога овога сабора на циљел законитога расправљања српскијех црквено-школскијех послова. Рок бјеше пролеће 1882. године. Те три поруке кр. по-

ЛИСТАК.

PATER PETER.

РОМАН
МАВРА ЈОКАЈА.

(Наставак.)

Али, кад стисну у шаку срамно оружје, којим се хоће да се срамоти ремек божијега створа: човека, кога је бог зато створио, да буде на њега налик, понизити до скота: тад се још јодном побуни онај део тела, у коме понајдуже остаје помисао на понос јуначки: племенита песница; — па прастаро обиљежје храбрости: палац, који су за казну кукавицама секли, и називали их после по „pollex truncatus“ (оцеченом палцу) „полтрон“-ом (што ће рећи кукавица); сви пет грчевито стиснутих прстију нехтедоше заборавити, да су они некад само балчак стискавати знали, да им је највеће уживање било оштрим гвожђем пробијати кроз шлем и панцир, а сад да морају овом робијашком шибом да шибају голу кожу несташне дерлади. Али тако је правило!

Био је искушеник, те још није знао, да у телу борави седамдесет и седам ђавола и колико грешно тело ударца добије, да је исто толико ђавола избијено. Али је то био већ научио, да се ваља као добротвору своме клањати, цингулу, ексерима набијеном, и шиби, што је на крају куку имала и да му је свакидања молитва, да у непроспаване ноћи своје тело шиба да крвца врца, али му је још увек страшно било, да бије завевајућу децу. Али ће се и томе већ свикнути.

У исти мах зачу се са ходника глас пријора.

— Petre! Ad me tendas! (Оди мени!)

Петру је одлануло те даде шибу натраг гвардијану.

— Зове ме пријор.

— Пријор заповеда. Одлази њему. Stante pede. (С места.)

Петар хтеде да навуче скроз покислу мантију и тврде опанке.

— Само одлази такав, какав си, рече гвардијан; или ћеш се бос вратити амо — или ћеш у другом руву отићи.

Фратру јежовити није било слободно да пита за оно, што није разумео: он само има да се покорава. Петар оде босоног пред пријора.

— Dilectissime fili (прељубазни сине,) рече му пријор. Има већ две године, како се у покоравању и слушању вецбаш. Научио, си да сиротујеш, да просјачиш, болне да негујеш и да радиш посао надничарски. Још те шест година чекају, па да будеш примљен међу очеве. Мораш три године у библиотеци провести, мораш светог Августина на памет научити а уз то још турски и арапски, грчки и руски. Јер може бити, да ћеш ти по свршеним наукама, од провинцијала изабран, или у арапске пустиње бити послан, да поганике крстиш, или у Русију, да Иваном Грозним гоњене верне храбриш да истрају цркви римској. Три ћеш дакле године међу књигама провести, бдијући дању ноћу учићеш се непознатим словима, а друге три године путовањем међу дивље народе, пут ће ти њима показивати на крст распети мученици и на колац натакнути светитељи. У седмој години затим ићићеш у Шпањолску у хацилук, да положиш испит верности. И тек тада, кад сваку пробу издржиш и сваком искушењу одолеш, бићеш примљен међу очеве. — У осталом сав тај пут можеш начинити — једним кораком и из свих наука можеш само овом јединoм речи одговорити: „хоћу!“ Данас ћеш лећи спавати као искушеник а сутра ћеш осванути као „Pater Peter“ ако се драговољно и радо примиш овога задатка. Ево па читај.

Тиме му преда писмо патронкино.

Како је рукопис опазио млади калуђер (а морао га је већ изодавна познавати,) а он је у лицу на мах сав уплашен изгледао, руку је метуо под пружено писмо као да се бојао да га прочита; после га ипак узме и кад га је до краја прочитао, чело му се намрштило, лице му се избечило, као кад нешто презире, усне су му за време читања јапиле и показивале шкрипеће зубе. До краја је прочитао и тад спусти клонулу руку.

— Тебе смо изабрали — рече пријор. Сутра ћеш бити Pater Peter само мораш рећи: хоћу.

Младић је још увек, оборене главе, предасе гледао.

— Јесили онемио?

Младић погледа горе и лице му опет доби мушку мирноћу.

— Дај ми времена, да се промислим, оче, рече милозвучним гласом, на коме се још опажало таласање, што обично долази после узбуђености код безазлених душа. Допусти ми, да промерим пут од почетка до краја, јер заиста није мени одавде тако далеко ни до пустиње Бабел Мадебске, ни до леденог мора Сибирског, као што ми је далеко од прага манастирског до капије дворца мадочањског. Па није мени тако страшно ни тиранско беснило Ивана Грозногa на крвавим частима му ни ноћње урлање хијене у пустињи, што мртве ископава као што ми је страшна и једна реч, што ова жена само шапне. Ја ћу ти пре научити и турски и арапски, грчки и руски, па ако узтреба и санскритски и монголски него ту једну реч „хоћу“.

— Допусти ми, да се о томе до сутра размислим.

— Па нек ти буде. Понеси собом у своју ћелију и ово писмо и моли се Господу, да ти ум твој расветли. Јер збиља је већи и тежи задатак ово, што ти ево поверавамо, него да те шиљемо у земљу Скићана и Хиперборејаца.

— Omnia ad majorem Dei Gloriam. (Све у славу Бога јединога.)

Петар оде горе у своју ћелију. Била је то узана, тесна, малена одајица, пет корачаји дугачка а два широка. Ништа друго није било унутри до један липови кревет и једно распеће на зиду. Па ипак није он те ноћи ни починуо на том липовом кревету, него је непрестано ходао по том простору од пет корачаја као затворени лав у кавезу. Развијено писмо лежало је на кревету а он никако није могао супстити своју главу на оно лежиште, на коме је то писмо лежало.

Пред вору реши се на једну одлуку. Збаци писмо с кревета на земљу, и сам легне на лежу. Умор га је био свладао те је тако заспао, да га ни јутрењи будилник није пробудио.

вјереника дадоше снажна повода разилажењу мишљења о том, да се одма положе из сједнице самога народнога клуба мандати народнијех 54 посланика и да се по том и не дође у сједницу саборску, на којој се имаде прочитати акт наименовања Германа Анђелића за митрополита-патријарха. Посланици српски, у крепкој нади, да ће се сабор на пролеће састати на расправљање важнијих дела црквено-народнијех — разиђоше се издав од себе познату „Изјаву“ на акт „наименовања“ — кућама својијем. Па шта би?

Пролеће год. 1882. дође па и прође. А од сазива српскога сабора не би ни помена. Још шта више рекоше многи мађарској влади близу стојећи листови, да сазив српскога црквено-народнога расправнога конгреса нема оправданога разлога већ по том, што је ту по среди „именовани“ дакле против народној вољи постављени патријарх — и што би тај сабор, који би иначе огромнијем трошком на стари још „фонду“ не уплаћени дуг натоварио нов дуг, обишао компетенцију своју и латио се оружја, да избије из „седла“ државнијем ауторитетом постављеног поглавицу у српској овостраној цркви. То бјеше већ симптом, познати прави дух и смјер мађарске српској црквеној автономној ствари сасвијем ненаклоњене владе. Но тој невољи мишљаше се још помоћи апеловањем на сам народ, који је још прибран у автономнијем црквенијем општинама својијем. Тај за своју народносну и црквено-школску ствар свом беспримјерном снагом заузети народ прихвати се миле и потиснуте своје црквено-народне ствари и дижући толике снажне гласове из најјачијех општина својијех искаше у угарске владе сазив пријеко потребнога расправнога црквено-народнога конгреса. Мађарска два господина министра оглушише се и на тај глас. А на представке саборскога одбора одговараше се увјек „мудријашкијем“ и „заједљивијем“ тоном тако, да већ члановима одбора тога стид бјеше и долазити у сједнице оне, у којијем ће да се прочита овај или онај одговор мађарскијех министара на представке саборског одбора ради што скоријега сазива конгреса расправнога.

Најзад покушаваху неки упливнији чланови одбора те припомогоше, да се депутацијом у угарскијех министара замоли сазив сабора. Депутација под предвођењем нашега горњо-карловачкога владике оде у Будим-Пешту. Па шта доживесмо? Да нам једнога од најуваженијих митроносаца предусрете мађарски министар-председник са иронскијем тоном, да он не допушта, да се ма и издалека приђе светом крунскоме акту наименова — и повриједи крунинијем ауторитетом постављени поглавица црквени. Други министар, да ублажи тај осетљиви ударац министра премије'а — обећа владици и депутацији српској, да ће за сигурно сазван бити српски црквено-народни расправни конгрес у септембру 1883. год.

Ево пак и године 1884. А од сазива расправнога конгреса српскога нема још ни гласа ни трага.

Није ли то ругање — није ли то титрање са народом и правом народнијем!!! Је ли то заслужио народ, који потоцима крви и убојнијем оружјем припоможе, да до ове снаге, у којој је, дође монархија, у којој је највећи господар прејасна династија најправдољубивија? — Да — то пита у свом праву и поносу увријеђени овострани народ српски! Да, ово је тужба и тешка тужба прејасној круни и престолу царева аустријанскијех, којијем највећу вијерност, сав свој живот и сву снагу своју предадоше у свети аманет јуначки за династију и монархију најзаслужнији прадједови данашњега народа српског.

Управе епархијске, управе црквено-општинске, управе око иметка црквенога, мисао у школи српској — све је то застало — све то стагнира и на голему штету народа а не на дику државе и државнијех власти, ради свако, ко шта хоће у том „расклиманом“ организму црквеном. — А сабора — расправнога сабора српскога, који је на темељу данашње законима зајамчене цркве српске, једини кадар том ненаравном стању помоћи пружити, који је кадар у највећи неред доспјеле црквено-народне ствари уредити и у првобитно стање довести — тај „сабор“ не сазивају господа министри угарски — само за то, што се не може у њему ни вијети, а камо ли достојно кретати „именовани“ патријарх мађарски!

Па и да не идем даље застађу сада мишљу на најновијем путу јавнога живота народа српскога у Троједници, којијем ће пошље трикратнога „живио“ из двора бана Хедерварија поћи српски народносни клуб на сабору хрватском промичући своје народносне интересе на пољу црквене и школске самоуправе.

Али — одма да речем — слабом се чему надати из Будим Пеште и путем, који утрти може само чедност и за своју свету народносну ствар оправдана зебња и заузетост Срба посланика на сабору загребачком. — Јер может ли что добра из... бити?

—ρ—

Политички преглед.

Што су будимпештански листови крајем прошле недеље тек онако између редова напомињали, то се у недељу заиста и догодило: **сабор троједнички одгођен је**, и то на неизвесно време. Вест ова изненадила је у неколико кругове политичке особито оне у Загребу, који као да нису ни помишљали, да би ова евентуалност тако брзо могла наступити. Изненађење ових кругова било је у толико веће, што је бан ту неки дан у клубу такозване народне странке дао изјаве, по којима се није могло закључити, да он, бан, мисли сабор одгодити. Могуће па и вероватно је, да у оно доба и бан Кун још није знао, шта ће се догодити. Колико је сабор био изненађен види се и отуда, што је при читању краљевог писма нема или као што горњи листови веле „ледена“ тишина у саборници владала, а и после читања не чу се ни један глас било одобравања било негодовања. О узроцима одгађања колају разне вести. Листови који влади мађарској близу стоје навађају као разлоге одгађања: неплодан рад саборски, шкандале у саборници и ван ове, непрекидно вређање бана Хедерварија, револуционаран дух саборских беседа, немир и раздраженост шт осе из саборнице у народ уносе, итд. Тако владини листови, но ван сваке је сумње, да одгађању сабора ваља других узрока тражити. Међу овима игра понајвећу улогу адреса, што ју је сабор троједнички круни намеравао поднети у ствари повреде устава земаљске од стране владе мађарске. Да Тиси у његовом садањем положају поднашање какве му драго адресе не би ни најмање годило, о том сумње нема; не мање сигурно је било, да ће сабор троједнички адресу закључити, и — Тиса је умео ово предупредити. Одгађањем сабора троједничког олакшао је Тиса себи положај у сопственој земљи, где су после другог пораза владиног у горњој кући сабора акције његове владавине од своје некадање вредности биле много изгубиле. Данас је Тиси лакше окомити се против својих једноплемених противника у Мађарској, јер нема да зазире од могућности пораза у Троједници, који би с обзиром на предстојеће изборе за сабор угарски по владавину Тисину могао судбоносним постати. Тих избора ради морао се Тиса чувати од нових пораза. Одгађањем сабора то је постигнуто, јер како садања перијода сабора троједничког тек августа месеца истиче, и како је исти сабор бану Хедерварију за шест месеци индемнитет одобрио, то је Тиса с те стране за прилично дуго време осигуран, те ће моћи сву своју снагу концентрисати на одбијање оних напада, којом једноплемени противници његови на земљишту мађарског глобуса кане навалити на његову владавину.

Ручно писмо краљево којим је сабор троједнички на неизвесно време одгођен гласи: Љубезни верни и т. д. На основу §. 3 зак. чл. II: 1870 нашли смо за добро да до даљег решења нашега одгодимо 17-ог децембра 1883. отворене седнице сабора краљевина Хрвацке, Славоније и Далмације. Тога ради налажемо и опуномоћујемо нашег верног бана краљевине Хрвацке, Славоније и Далмације, да по прочитању овога нашега краљевскога рескрипта сабор поменутих краљевина наших до даље наредбе наше одгоди. Који вами у осталом нашом краљевском милошћу наклоњени остајемо. Дано у Бечу 19-ог јануара 1884. Фрања Јосиф с. р. К. Бедековић с, р. Гроф Кун-Хедервари с. р.

Руски министар Гирс стигао је у недељу у јутру у Беч. На станици дочекао је Гирса посланик на двору бечком кнез Лобахов па челу посланства. Гирс је одсео у палати руског посланика. Одмах по доласку написао је и отправио Гирс неколикк депеша у Петроград. У 1 сах. по подне одвезао се Гирс у двор царски, где га је цар-краљ усрдно дочекао. Гирс остао је $^3/_4$ сах. у аудијенцији код цар-краља. После ове аудијенције одвезао се Гирс грофу Калнокију, где се добар сахат задржао. Доцније је Гирс суделовао свечаном обеду у двору, који је био њему у почаст приређен. По установљеном распореду требао је Гирс данас, 10-ог т. м. из Беча отићи. О смеру Гирсовог доласка колају разне вести. Док једни тврде, да Гирса није никаква мисија у Беч довела, дотле други држе, да Гирс није тек шетње ради свратио упрестоницу аустроугарску. Било како му драго, факт је, да су меродавни кругови бечки задовољни да је и што је Гирс дошао. Задовољство ово је сасма поњатно, јер је и сувише добро познато, како и колико су кругови ови за време борављења Гирсовог у Монтреу зебли, да ли ће министар руски у Беч хтети доћи. Кругови ти изјављују, да политички значај посете Гирсове баш у томе и лежи, што се посета ова заиста остварила. Појава ова довољно доказује, колико неистине лежи у гатању против славенских листова аустро-угарски о немоћи Русије и т. д.

Из сабора троједничког.

Седница од 30. дец. (11. јан.)
(држана у 5 сати после подне.)

Потпредседник Хрват отвара седницу после пет сати; од владе присутни бан гроф Карло Куен-Хедерварски и оделни предстојник Вончина.

Реч узима извештач Васа Ђурђевић. У овој расправи, коју му је по дужности извештача завршити говорило је 25 говорника. Од тих 25 говорника изјавило их се шест за основу а 18 против исте. Један је говорио у име странке т. з. дивљака, но он их таквим не може назвати, но судећи по програму рекао би, да је то странка без политичке вероисповеди.

Шта предлаже одбор? Основу закона о индемнитету те закључак, којим се има укинути аномалија гледе прорачуна за бивше крајишко подручје. Против овог закључка премда је врло важан, није чуо никаквих приговора а још мање то, да би се што боље предлагало, но што предлаже одбор.

Је ли по уставу, ако се овласти влада, да може подмиривати потребе земље, је ли потреба индемнитета доказана? Доказана је тим, што сабору није предложен прорачун, те тако нема другог законитог средства, да може те потребе подмиривати, већ индемнитет. Бан је изјавио, зашто није могао предложити прорачуна, што он, намеравајући радити по другој основи, мора од сабора молити времена, да може основу прорачуна испитати и саставити. Уједно је рекао, да жели сабору предложити и друге важне основе, а треба времена, да их узмогне довршити.

Сењски заступник говорећи против индемнитета сам се питао: коме дајем индемнитет, зашто га дајем и које последице могу настати с моје одлуке? На прво питање одговорио је, да бану зато не даје индемнитета, што је бан казао, да не треба поверења саборског. Нека г. заступник опрости, бан је казао, да он основу о индемнитету не доводи у свезу с питањем о поверењу, већ тражи индемнитет за то, да га сабор може по његовим чинима пре упознати и онда просудити да-ли заслужује поверење овога сабора или не заслужује. Сабор не може друкчије чинити. Говорник чита §. 1. основе закона те вели: Које би конзеквенције могле настати? Ускратимо ли влади индемнитет, тиме не можемо оборити постојеће законе о побирању пореза у краљевинама Хрватској и Славонији, који се извршују и по којима је заједничка влада власна порезу побирати. Угарска влада придржала би своју квоту, а гледе наше казала би: немам је коме дати, јер сабор није овластио владу, да троши земаљска средства. Земљом не би се по том могло управљати, настао би потпун метеж, а он неће за тај метеж да прими одговорност. (Живио!) Било би друго, кад бисмо својим гласом могли обуставити и законе о побирању пореза, дочим се овако, ускраћујући индемнитет, огрешујемо о земљу и управу. Ми не смемо скренути с пута закона. За мален народ је закон најјаче оружје, па кад му га из руку избијете, предајете га на милост и немилост јачему непријатељу. Вотирајући индемнитет, држим се само закона и устава. И мањина, када би знала, да ће сабор индемнитет ускратити, промислила би пре добро, да га ускраћује, но овако, знајући, да већина не може примити на се такове одговорности, ускраћује га.

Говорник прелази на политичке разлоге, с којих су поједини говорници мањине мислили, да морају ову основу закона одбити. Чуо је са свих страна управо ужасних ствари, које се у земљи збивају; слушао је јадиковке због невоље и сиромаштва народа, само није чуо, да би се било саопштило само једно средство, како да се том злу доскочи; тако је остао без сваке наде, да се народу може помоћи.

Прелазећи на примедбе појединих говорника мањине извештач истиче, да вичу на порезе и јадикују због невоља у народу управо највише такови, којим је бог дао леп иметак, што су га стекли у народу и од тога сиромашнога и огуљеног народа. Тако је и брињски заступник приповедао ужасних ствари, како су у његовој општини на његове властите очи бездушни оврховодитељи истерали сиромашној жени јуницу из стаје, што није могла платити 10 новчића. Ако је тај г. заступник све то видио, зашто није дао тих 10 новчића, те тако несретну жену од беде спасао.

Ако је то пропустио учинити, није требао да ту ствар износи у сабору; говорник помогао би бедној жени, али би пропустио изнети то у сабору. Кад у народу има толико сиротиње, није доста, да се то само износи на видело, већ је наша најсветија дужност, да народ сложно светујемо и упутимо на рад, штедњу и ред, јер изнашајући само такове невоље, народу тим ништа не помажемо. Говорећи о примедбама шварачкога заступника гледе последњих немира по земљи, држи, да му ни властита странка неће бити благодарна, што се изјавио споразумним са устанком. Добро, и ја ћу световати народу, да устане против безакоња али ћу му казати: Народе, устани, али не иди сам, већ гледај, да ли иду пред тобом они, који те на то упућују. (Живио, тако је!) Ако би се странка изјавила споразумном с тим устаницима, морало би се казати, да има жртве тих немира на својој души. (Тако је!) Странка права говори народу, да тежи за слободом и независношћу Троједнице. Сваки човек тежи за вишим, но је су ли господа, која говоре о самосталности Троједнице у савезу са великом бедом и сиромаштвом у народу и помислила што би било, да је Троједница самостална? Као такова требала би новаца за многе потребе, за самосталну војску, а одакле би набавила тај новац, кад је већ данас спала па просијачки штап. Зар нису помислила, да би та самосталност могла бити гробом Троједнице? Мален народ, опкољен другим већим народима, мора стајати наоружан, да се брани од нападаја. Самосталност дала би се ласно извести, када би ју могла створити само љубав за народ и мржња на Мађаре. Ако је тако ето и нас, но ми не можемо у данашњим околностима ни да мрзимо Мађара ни да презиремо Немца, како је то заступник др. Тушкан рекао о крајишком пучанству, јер су то јачи од нас народи. Ми се можемо бранити, ако имадемо јаче право, јер онда имадемо и јаче оружје. С Угарском не веже нас љубав, те је већ Деак рекао, да нас заједнички интерес спаја; гледајмо да тај заједнички интерес у склад доведемо са пробитци домовине.

Говорено је о мађарској државној идеји. И говорник ју перхоресцира, где прелази границу. Мађари имају право на своју, ми пак на своју мисао, те нам је гледати, да се мађарска не увуче у оквир нашега права. Говорник, стојећи у заједници с Угарском, не раскидају, док не види, да би боље било по земљу, да се раскине. Он заступа државну идеју краљевине Хрватске и Славоније, а чини то на темељу нагодбе и земаљске автономије, у чијем се оквиру та идеја може лако развијати. (Живио!) Прелазећи на говор заступника винковачког, спомиње његову реч, да је апсолутизам бољи од овакова устава. Да збиља постоји апсолутизам, винковачки заступник не би тога могао казати, већ би могао трпити и ћутати. Речено је даље, да је бољи и краљ. повереник од овакова устава. Бољи је, вели, за онога, ком је под повереништвом боље било. Нека му се допусти, ако каже, да је краљ. повереник као паметан човек, знајући од којих људи потичу немири у земљи, настојао, да те људе задовољи и умири. (Живио.) Повереник познаје само своју вољу, а никакова устава, те уставан човек не би смео никада казати, да волије апсолутизам него устав. Крашички заступник говорећи о индемнитету споменуо је народ од Бојане до Марице, од Балкана до егејског мора, те је у име тога народа влади индемнитет ускратио. Сасма наравно, а ни влада не може од тога народа индемнитет тражити. (Смеј.)

Прелази на примедбе говорника мањине о изборима. Постоји тероризам две врсте: један долази од озго а други од оздо; потоњи ужаснији је и страшнији од владина тероризма. Пека буде ко од владе код избора затворен, опет ће изаћи на слободу, но пуно је страшније, када се каже: Будеш ли за тога и тога гласовао, упалићу ти кући. (Тако је!) Такова средства употребљују се и у најуставнијим државама те се каже: чим већи устав тим већа корупција код избора. На примедбе о преиначеном изборном реду, одговара, да је слобода новим изборним редом боље заштићена него што је била старим. По првом изборном реду састављао је листине одбор, који је, ако је био састављен из једне странке, могао страначки радити, ако није хтео радити, није радио, а ни влада није том могла доскочити. Управо зато увршћена је у изборни ред установа, по којој изборне листине саставља општинско заступство, а установљена је за рекламације већа гаранција у призиву на стол седморице, који је свакако поузданији суд, него што је била влада.

О приметби заступника иванечкога, да не може дозволити индемнитета за то, јер би министар-председник Тиса, судећи по његовим властитим речма, могао уставнога бана преко ноћи претворити у неодговорнога чиновника, вели, да не зна, да ли је г. Тиса казао, но кад би се то покушало, наћи ће нас све против том спремне.

Тад се тек пробудио, кад га је гвардијан за раме дрмао.

Ђипи с постеље.

— Ergo Petre! Tandem (Дакле Петре на послетку) **шта си закључио?**

— **Ево ово! одговори Петар и босом ногом газио је писмо, што је на земљи лежало.**

— Bene, (Па добро,) **Онда устај и хајде замном. Она два кривца чекају казну.**

— **Стој! Пријор је мени рекао, да су прошле две године мога искушеништва, кад сам морао свакојаке послове обављати. Сад долазе три године учења а затим три хадилуковања међу дивљим народима. Пријор мени није ништа говорио о вршењу таких џелатских послова.**

— **Одкуд да ти није о томе говорио, Петре! Сети се само добро! „напослетку ћеш у Шпањолску ићи“ а то толико значи да ћеш годину дана у служби свете инквизиције бити. Оди и почни се још сад у томе вежбати.**

Језа прође Петру кроз све живце. Чврсто притисне обема рукама тело а у лицу побледи као смрт. Очи подигне горе на небо а уста му се отворише: све му се привиђење указа пред очима: човечанска мудрост у псећу кожу увезана и псећа помама у човечијој кожи: Иван Грозни, Сарацени и џелатске тамнице Арбујецове: то његова душа није могла већ поднети. Колена су му клецала и он се сруши; подигне са земље изгажено писмо и лепо га савије; мете га у недра и рече: „хоћу да идем.“

(Наставиће се.)

Говорник осврће се на приметбе, које су пале у погледу заступника српске народности. Ја господо знадем, да је српски народ дошао овамо с оружјем о руци, да је ову земљу бранио заједно са хрватским народом, знам, надаље, да је године 1848. устао с хрватским народом, да војује за слободу ове земље, да је од год. 1860 до 1873. слао своје синове у прве редове, да се боре за самосталнији положај ове отаџбине. Кад је народна странка напустила борбу, учинише то и Срби, па шта је после било? Нису Срби они, господине крижевачки заступниче, који могу гађати у леђа, већ се је управо њим догодило, да су их други танетом у леђа гађали. Тамнице пуниле су се Србима, по примеру, што су га дали Мађари, и који се овде прихватио. Будите господо уверени, док ви српске заступнике видите овде, да је добро по ову земљу, не терајте их одавде, јер онда би за ову земљу могло друго стање настати. Мора у име народа, који је с оружјем у руци дошао у ову земљу, да ју заједно с хрватском брани од нападаја, који је и г. 1848. устао за слободу, и после радио, да рашири слободу земље, да одбије инсинуацију, да би тај народ могао хрватској браћи пуцати у леђа, кад се боре за слободу отаџбине. Он то свечано одбија од народа, који то није заслужио ни по својој прошлости, а неће ни по будућности. (Живио!) Ја признајем политички положај ове земље, но ја хоћу, да се зовем како ме мој отац зове, хоћу да ми се моје српско име чува. (Живио!) Немојте нам порицати нашега имена, ми посебних какових тежња нити имамо, нити ћемо имати, те ћемо вазда као и ви стојати на бранику права ове домовине. (Живио у целој саборници.)

Бан гроф Кун-Хедервари: Висока кућо! Нећу да рефлектујем на све оно, што се у расправи законске те основе говорило, јер се много шта говорило, а најмање против разлога које сам ја навео за прихваћење ове основе. Једно пак, што се овде казало, не могу оставити без примедбе, а то је: да су један или двојица господе заступника рекли, да влада, која стоји на челу земље, није законита. Против тога морам изрично протестовати. Други г. заступник (мислим да је био г. професор др. конте Војновић) рекао је, да неће да овласти владу, да располаже с новци без одговорности и контроле. То ми је неразумљиво, будући је мерило за располагање буџет прошле године, а ја сматрам одговорност тим већом, ако влада мора располагати са индемнитетом, него са буџетом одобреним по сабору. (Тако је! у средишту и на десници.) Ја не одбијам одговорност од себе, у опће драге воље примам одговорност за све моје чине, и нећу се никада покрити никаквим правом иминитета. (Живио у средишту и на десници.)

Казало се и то, да не тражим поверења високе те куће; на то морам приметити, да сам приликом наступнога мога говора молио ову високу кућу за потпору. Не могу пак замислити, да би висока ова кућа мени подпору дала, ако не би имала поверења.

Ако ћете пак праведно судити, мислим, да ће вам за оних 6 месеци бити пружена прилика, да створите праведан суд. — Опетовано молим високу кућу, да законску ову основу у целости прихвати. (Живио! у средишту и на десници.)

За тим је гласано. Гласала су 94 члана сабора и то за одобрење индемнитета 69 а против одобрења 25.

После гласања почела је специјална расправа. Заст. др. Богдан Медаковић стави на §. 1. исправак: Нека се §. 1. дода ова алинеја: Уједно се овлашћује кр. земаљска влада, да може употребити своту, која је у смислу прев. одписа од 15. Јула 1881. па покриће потребна сада сједињеног крајишког подручја установљена или која ће се прописаним тамо начином установити за исто време и по истом размеру за год. 1883. одобреногa прорачуна.

Исправак је одбијен и основа закона прихваћена по предлогу одбора.

Потпредседник Хрват изјављује да је дневни ред исцрпљен. Предлаже, да седница буде у понедељак и да се стави на дневни ред извешће одбора једанајсторице.

Бан гроф Кун моли, да би сабор држао већ сутра седницу, те у њој узео у разправу основу закона о обскрби оружништва као страже сигурности у краљевинама Хрватској и Славонији.

Кућа пристаје на банову молбу, и потпредседник установљује следећи дневни ред: Разправа о предлогу Светозара Кушевића о установљењу петог бележничког места треће читање основе закона о индемнитету и разправа о основи закона од обскрби оружништва.

Из Босне и Херцеговине,

Стање у Босни и Херцеговини постало је у толикој мери акутно, да се већ све знатније европске новине са њима занимају. Знатнији листови ово дана донели су од својих нарочитих дописника извештаје о жалосном стању у Босни и Херцеговини. Такав један извештај вадимо и ми из једног великог ческог листа, који је исти извештај прештампао из „Московс. Вједомости.“

Ево тога извештаја:

„У садашњем времену господаре у Сарајеву Немци с Мађарима, који свима средствима подражавају католичку пропаганду и немачку колонизацију а тиме приморавају местне становнике, или да се дижу на оружје противу својих непријатеља или да се исељавају. На католичку пропаганду у Босни и Херцеговини изашиљу се огромне суме из Беча, центра те пропаганде. Тако је пре два месеца католички архијепископ Стадлер добио, па уређење католичких манастира 300.000 фор., а мостарски епископ Вуцонић 200.000 фор. на куповину земаља за католике.

Пређашње српске општинске школе, у главнијим градовима Босне и Херцеговине, у Сарајеву, Бањалуци, Травнику, Бихаћу, Вишеграду, Мостару, Гацку, Требињу и др. које су за време турске управе биле у српским рукама, одржаване из прихода општинских, и биле једини расадници просвете међу Србима овдашњим, Аустро-Угарска влада просто их је затворила а новце и имања њихова узаптила.

Католички архијепископ Стадлер, препирући се са сарајевским српским митрополитом г. Савом, по поводу његове пастирске посланице, у последње време позвао је неколико језујита из Рима и поверио им на управу уређену католичку гимназију у Маглају (која стоји под покровитељством Ерц-Херцега Албрехта) подигнуту средствима општине, за католичку пропаганду у Босни и Херцеговини, у којој су сакупљена деца са свију немачких страна, с тим, да буду после овде апостоли католицизма, а и влада се постарала и допустила Стадлеру неограничену слободу рада. Сава не може противу њега ни говорити ни писати, јер му је то забрањено од стране министра Калаија, са претњом, да ће га, у противном случају, лишити администрације и удаљити у манастир. Услед те претње митрополит је дао сам оставку, а што се Сава и до овога времена налази још у Сарајеву, то је искључива заслуга г. Калаијевог помоћника, барона Николића (православног србина), који је отишао у Беч, да утиша постојећу расправу и да заустави Калаија од намере против митрополита Саве. Међу тим, преосвећени Сава, кога љубе сви Срби, стоји чврсто на свом захтеву, или да му уваже оставку или да прекину католичку пропаганду, која се подржава помоћу ватикана и бечких феудала и аристократа. Срби су у Босни и Херцеговини као и за време турске владавине, руковали засебним фондовима, за подизање школа и цркава, а садашња влада, као што сам ја већ напоменуо, помоћу жандарма и војника узапћава те фондове. Из многих навешћу само један пример. Бањалучка српска општина скупила је била на 15.000 фор. грађевинског материјала за цркву и школу, но наша окружна власт узаптила је тај материјал и дала жељезничком друштву, које га је и употребило на грађење пута. Против тога самовољнога и незаконитога поступка, од стране политичке власти, општ. бањалучка протестовала је одма сарајевској влади, тражећи наплату по вредности, за исти материјал. Протест њен био је уважен, но место 15.000 досуђено јој само 1.000 фор. Бањалучки Срби обратише се за тим, заједничком министру финансија и своме новоме главноме началнику, г. Калају; али правде не нађоше ни код њега; он је наредио, те им се дало још 900 фор. Ето на тај начин поступа се са општинама, којима је за време Турске владавине била обећана државна помоћ на цркве и школе, а сада немају готово ништа на то, а на сами своју помоћ не могу ни помишљати!

У Сарајеву је постојала српска гимназија, основана и одржавана средствима богатих Срба, још за време Турске управе, но Аустро-Угарска влада затворила је и у место ње подигла немачку гимназију, у коју су за учитеље доведени Немци из Тирола и горње Аустрије.

Овде, у Мостару, срп. општина нема већ одавна свога представништва. Сви су чланови њени, још у јануару прошле године, окривљени били због устанка кривошијског, и по наредби главно командујућега, окупационе војске, барона Јовановића, предани су били војноме суду и осуђени на вишегодишње заточење. Имање општинско узапћено је и употребљено у корист католичке пропаганде. Све молбе овдашњих Срба, да им се поврати општинска самоуправа, нису имале никаква успеха, а зна се за што; г. Калају с његове, мађарске, тачке гледишта, није по вољи никакав напредак ни развитак овдашњег елемента.

Колонизација странаца подржава се са сваке стране, значајно је, како се католичка пропаганда особито брине о пресељењу свуда познатих католицизму оданих Тиролаца; сама сарајевска влада потпомаже колонизацију Немаца и Јевреја, раздајући им црквена имања.

Но сви ти покушаји и тежње владине остали су безуспешни. Овдашњи Словени не подају се тако лако германизацији и покатоличењу. Узбуђење њихово расте с дана на дан, а вође њихове пачиниле су у тајности већ цео распоред за случај новога устанка. Величини општег незадовољста припомогла је особито и та околност, што су сувише насилним средствима купили данак по Херцеговини ове године, са шта је народ дошао до очајања.

Исељавање мухамеданаца навалило је са свију страна, а за последња 4 месеца узело је огромне размере. Само кроз Метковиће прешло је око 10.000 а за свих пет година окупације, општи број исељеника износи до 15.000 Особито је опустио југозападни део Херцеговине. Сви исељеници продају своја имања Немцима и Јевејима буд зашто.

Г. Калај тврдио је у делегацијама, да се новачење овде извршило без икаквих препрека и у потпуном реду, но ја вас уверавам, да то није истина н. пр. у билећском гатачком окружју није уновачен ни један човек; зато, што су сви тамошњи млади људи одбегли у новопазарски санџак.

По Херцеговини је расејано сада више од 2000 устаника, који с четама од 50—100 људи стално узнемирују многе и нападају војене патроле. Војске је овде размештено до 34.000 тако, да их сретате у свакој колиби; али устаници непрестано отимају од војске провијант, а у сељана стоку и леб. Ово је особито учестало сад при наступању оштре зиме.

У сваком случају, о потпуном покорењу и умирењу Херцеговине не може се ни мислити; сви становници симпатишу за Црну Гору, а Аустро-Угарску мрзе више него Турску.

Пре недеље дана, послале су усташке вође нову адресу Гледстону. Молиле су га, да им буде посредник и да поради код других држава, те да их ослободе од угњетавања окупације и да им даду автономну управу.

Адресу су подписали 13 вођа и послата је сретством енглескога консула на Цетињу Г. Греена.

Подизање тврђава у Коритима, Билећи и Требињу одложено је до идућега маја. У Херцеговини се подижу свега 54 тврђаве, све на црногорској граници. Против подизања тих тврђава протестирала је Црна Гора, и ко зна, како ће се ствар свршити, само ако не би Русија, Енглеска и Француска признале Аустрији право подизања таквих тврђава у окупираним земљама.“ „Б. Д.“

Дневне новости.

(Црквени одбор) овдашње срп. православне црк. општине имао је своју редов. месечну седницу прошлог уторника 3. (15.) јануара о. г. и обавио је 25 предмета, међу којима напомињемо, да је г. Др. И. Вучетић као извршитељ тестамента покојне Катарине Ђорђевић предао општини 1000 фор. намењених за цркву и школу у алмашком гробљу, 500 ф. као фонд за свакогодишњи парастос њој и њеном покојном мужу и добротвору Сими Ђорђевићу, 100 фор. за фонд на потпомагање сироте школске деце и 50 ф. на фонд убогог дома. У седници тој прочитана је изјава бившег тутора Ђ. Г., да није примио од свога садруга П. Г. 17 ф. те ће се исти позвати, да положи новац општини. Од изабраних тутора у алмаш. цркви примио се само К. Новаковић, те је тако изабран сад тамо за првог тутора Никола Петровић. Фишкал општински В. Ст. предао је општини на оставу исплаћену обвезницу од 4200 ф. Посмртном листом извештена је општина, да јој се упокојио питомац њен Д. Вујич из Осека слушалац технике, а питомац Н. Вучетић захвалио се на штипендији, те ће тако оба ова упражњена места бити у своје време расписана и попуњена. Услед позива гимназијских ученика, дала је општина на потпору сиротим ученицима ове срп. вел. гимназије 20 ф. Овом приликом решио је одбор, да се она страна у јованов. порти, где је црква и воћњак загради лецевима и изаслан је пододбор, да састави план и прорачун за то. Још је решено, да се наместе завесе на прозорима алмаш. школе и да се сазове ванредна гл. скупштина за 26. јануар (3. фебруар) о. г. рад избора учитеља салашког и рад решења спора управитељског за основ. народ. школе.

(Одбор Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња) имао је јуче у понедељак 9. (21.) јан. о. г. ванредну седницу, где је перовођа поднео извештај о путовању свом у Сомбор. У извештају свом особито је нагласио перовођа, како је предусретљиво примљен од г. др. Маргалића професора и секретара приређивачког тамошњег одбора за изложбу жен. руч. радова из бач. бодрошке жупаније и напомиње, да је изложба та имала укупно 700 ф. расхода, а преко 1600 прихода тако, да им је остало преко 900 ф. чистог дохотка. Из извештаја овог увидео је одбор овај, да се нема бојати великих издатака и да ће са 1500 ф, моћи приредити своју изложбу Српкиња. Г. др. Маргалић тако је одушевљен за ове ствари, да је обећао, да ће у своје време неколико дана пре изложбе доћи овамо, да својим саветом и искуством припомогне приређивачком одбору, што је са особитим задовољством узето на знање. У истој седници прочитано је писмо учитељице ст. паланачке гђце Ангелине Степићеве, која у име тамошњих Српкиња јавља, да се за предстојећу новосадску изложбу тамо у велико спремају предмети и да је она опуномоћена, да купи прилоге за трошак, те вели, да ће се у своје време и предмети и новци задрузи овој послати. Исто тако извештен је одбор приватним путем, да се и у Осеку и у Футогу спреме чине за изложбу. Ове досадање појаве око предстојеће изложбе јако су нас зарадовале и ми се надамо, да и друга наша места и вароши неће пропустити ову прилику, а да и они са својим радовима не покажу, да су дична и поносна. У седници овој известио је перовођа, да је прогласе на Српкиње накнадно послао и г. Богољубу Милетићу адвокату у Брод, те се нада, да ће и у том крају нашег дичног народа понићи леп цвет наших дичнијих Српкиња, које ће кадре бити, да се покажу са својим изврсним радовима још дичније и виђеније. — У овој седници пријавило се за 1884. г. ови нови 9 чланица: Александра Стефановићева футожанка, Јелена Лемајића, Љубица Стајића, Персида Мољчева, Ката Чиковчева, Ана М. Димитријевића, Даринка Др. Огњановића, Олга Славнића и Катица Нешковића.

(Скупштина наше читаонице.) У допуну наше јучерашње белешке о читаоничкој скупштини јавља нам се, да је благајник друштвени г. П. Матић, кад је свршио извештај о друштвеним рачунима за год. 1883. поднео уједно скупштини и тачан извештај о примању и издавању приликом забаве, што је приређена дана 9. (21.) јула пр. г. Ти рачуни су претходно били прегледани од читаоничких ревизора и нађени су у потпуном реду, те је благајнику и за њих издата опросница. Прорачун за г. 1884 углављен је са 3037 ф. 79 н. примања а 2300 ф. издавања, према том је у изгледу сувишак од 737 фор. 79 новч.

Стари одбор, који је одступио, поднео је скупштини два предлога, која су од исте и примљена. Први се односи на претрес, промену и допуну устава, а други на умировљење остарелог друштвеног послужитеља.

Избор часника друштвених за ову годину обављен је акламацијом и изабрани су за председника: Миша Димитријевић, за потпредседника: професор Јован Грчић; за благајника: трговац Милан Шилић, за књижничара: професор Стеван Милованов, за тајника: учитељ Јован Марић. У одбор су изабрани гг.: Душан Јовановић, Ст. Гавриловић, Ђорђе Бекић, др. Јован Велимировић, др. Александар Кода, др. Паја Јанковић, Ђорђе Јосић, Мита Јефтић, Стеван Ћурчић и Петар Дамјановић.

Пошто је старим часницима и одступелом одбору једнодушно закључена захвалност у записник на ревносном им раду и труду закључена је скупштина.

(Гроф Лорис Меликов.) Из Петрограда долази вест, да је познати војсковођа и државник руски гроф Л. Меликов опасно оболео на врућици.

(Позоришна представа на Цетињу.) Још пре неког времена дознало се, да књаз Никола црногорски ради на једној драми и да ће та драма бити представљана у двору цетињском. Бечки листови јављају сада, да је ова драма, која носи име: „Царица балканска“ 5-ог и 6-ог тек. мес. заиста представљана у кнежевом двору на Цетињу, и да је све присутне у потпуној мери задовољила. Представљачица главне улоге, у којој је оличено и прослављено црногорско јунаштво и патриотизам црногорски, била је више пута одушевљеним усклицима поздрављена од присутних гостију. Још одушевљеније овације чињене су писцу „Царице балканске“ витешком Господару Црне Горе.

(Посланик Мишкатовић) члан сабора троједничког изгрђен је пре неки дан на најпростији начин јавно на улици од хрвацких богослова.

(Бомбе у Риму.) Јавили смо већ, да је народ талијански ту неки дан путовао у Рим, да се поклони новом гробу пок. краља Виктора Емануила у Пантеону. Један талијански лист јавља у свези с тиме: Кад је друго коло ових хаџија народних поред Ватикана пролазило праснула је под зидинама папиног стана железна бомба, а нађене су ту још две неиспаљене бомбе. Полиција је услед овог догађаја одмах почела стражарити око Ватикана.

Политичке вести.

— Сабор угарски расправљао је прошлог понедеоника прорачун министарства трговине.

— По „Немзету“ отпутовао је Тиса јуче у вече у Беч. Путовање ово доводи се у свезу с питањем о браку између хришћана и чивута.

— Из Пеште јављају бечкој „Преси“, да се сабор троједнички неће више састати. Нови избори расписаће се тек на јесен а може бити октобра месеца почеће сабор поново саборисати.

— „Агр. Цајт.“ од 7-ог тек. мес. јавља: Сутрашњи ће др. Суботић бану Куну, да му у име српског клуба препоручи као посланичке кандидате овога клуба за срезове вељунски и ердевички Гавелу и дра Ђорђевића. —

— Из Загреба јављају „Лоју,“ да је такозвана народна странка у недељу у вече држала конференцију, у којој је стављен предлог, да странка ова као такова престане постојати и уједно да у нарочитом манифесту обнародује свој политички завештај. Предлог овај је напуштен а закључено је „да странка и даље продужи борбу за начела законитости, на којима је и сама заснована а која а пре а после морају победу одржати.“

— Услед одгађања сабора троједничког нису обављени накнадни избори за попуњење оних посланичких места у сабору угарском, на која је Троједница ступањем крајишких посланика у сабор троједнички право стекла.

— Поговара се, да је предстојник Вончина поново поднео оставку. — Министар Бедековић и многи посланици већ су отпутовали из Загреба.

— Из Рима долази вест, да још непрестано стиже са разних крајева Италије силан народ, који долази да се поклони гробу пок. краља Виктора Емануила.

— Кастелар држи да је услед доласка конзервативаца на владу ситуација у Шпанији много тежом постала; промена ова доказује, да се династија не слаже с уважањем либералних установа. По мњењу Кастеларевом повућиће се умерени републиканци патраг и странка Зорилина преузеће акцију.

— Новоименовани талијански заступник при влади београдској гроф де Латур приспео је у Београд и примљен је од краља Милана у свечаној аудијенцији.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Нове музикалије.) У трговини музикалија Таборског и Парша у Будимпешти, изашле су ове музикалије: „Túri Borcsa", Gerő Károly eredeti népszinmüvének közkedveltségű dalai. 1. Püskosd után négy hete már... 2. Ha megvirad... 3. Van itt a faluban, (Herczenberger Istvántól). 4. Veled büntet... 5. Kalapom, kalapom csurgóra... 6. Jaj galambom... (Berkes Lajostól). 7. Gondolj rózsám... (Herczenberger Istvántól). 8. Nehéz, nehéz az én szivem... 9. Minden este dalolgatok sokáig... 10. Nem is illik barna kis lány... (Rácz Páltól.) Énekhangra zongorakisérettel vagy zongorára külön alkalmazta Herczenberger István. Цена 1 фор. 50 нов. — Garçonleben, polka (française) für das Pianoforte, componirt von Philipp Farbach junior. — И у трговини музикалија Менер и Шлајнинг-а у Сегедину изашла је ова музикалија Golonaise brillante für Pianoforte & Violine von Emanuel Moor. Цена 2 ф.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ
Стевана Костовића у Будим-Пешти
од 7. (19.) јануара.

Жито из Потисја	— — — —	79 81 ф.	9.90 ф.	10.—
„ „ „	— — — —	77 „ 78 „	9.70 „	9 85
„ банатско	— — — —	76 „ 81 „	9.60 „	9.90
„ „	— — — —	— „ — „	—.— „	—·—
„ „	— — — —	— „ — „	—. „	—.—
„ бачко	— — — —	79 „ 80 „	9.90 „	9.95
„ „	— — — —	76 „ 78 „	9.60 „	9.85
Жито влашко	— — — —	76 „ 78 „	8.20 „	8 60
„ „ по каквоћи	— —	74 „ 75 „	7.75 „	8 20
„ српско	— — — —	75·5 „	8.50 „	8.80
„ „	— — — —	— — „	—.— „	—.—
Узанц-жито за март-април 1884.	— —	ф.	9·20 „	9·22
„ за септ.-октобар	— — —	„	10.03 „	10·05
Раж мађарска	— — — —	— — „	7.70 „	7.90
„ влашка	— — — —	— — „	7.20 „	7.50
Јечам за храну	— — — —	— — „	7.— „	7.25
„ за пиваре	— — — —	— — „	8·— „	9 —
„ влашки	— — — —	— — „	6.90 „	7.20
Зоб трг. роба	— — — —	— — „	6.70 „	7.20
„ фина роба	— — — —	— — „	7.— „	7.20
Узанц-зоб за март-април 1883.	— —	„	6.92 „	6.94
„ за септ.-октобар	— —	— „	—.— „	—.—
Проја мађарска	— — — —	— — „	6.60 „	6.75
„ влашка	— — — —	— — „	6.80 „	7.80
„ влашка за пролеће	— — — —	— — „	—.— „	—·—
Кукуруз, готова роба, банатски	— —	„	6.60 „	6·75
„ „ „ влашки	— —	„	—.— „	—.—
„ за јули-август банатски	— —	„	—.— „	—.—
„ за септ.-август банатски	— —	„	—.— „	—·—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— —	„	—.— „	—.—
„ за мај јуни 1884.	— — — —	„	6·62 „	6.64
„ за јан. фебр. март, банатски нови		„	6.10 „	6.30
„ за јан. фебр. март, влашки нов		„	—.— „	—.—
Репица готова роба Kohl	— — — —	„	—.— „	—.—
„ банатска	— — — —	„	—·— „	—·—
„ за август-септембар Kohl	— —	„	14.3/8 „	14.1/2
„ за јули-август банатска	— —	„	—.— „	—.—
Горушица по каквоћи	— — — —	„	9.— „	9.50
Мувар „ „	— — — —	„	9.50 „	10.50
Ланено семе по каквоћи	— — — —	„	11.75 „	12.25
Кудељно семе „	— — — —	„	13.25 „	14.—
Бикељ по каквоћи	— — — —	„	6 50 „	7.—
Пасуљ бели нови	— — — —	„	9.75 „	10.50
„ „ стари	— — — —	„	—.— „	—.—
„ шарени	— — — —	„	7.— „	7.50
Погачице од репице	— — — —	„	6.50 „	7.—
Погачице од горушице по каквоћи	— —	„	6.— „	6.25
Паприка трг. роба	— — — —	„	17.— „	18.—
„ фина роба	— — — —	„	45.— „	48.—
„	— — — —	„	—.— „	—.—
Мед оцеђен	— — — —	„	37.— „	38.—
„ воштан	— — — —	„	36.— „	37.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— —	„	—.— „	—.—
Восак рожњавски	— — — —	„	134.— „	135.—
„ славонски	— — — —	„	135.— „	137.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма		„	—.— „	—.—
„ „ „ у џакови	— —	„	8.25 „	11.50
„ „ узанц роба за нов. у бурадма		„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— —	„	—.— „	—·—
„ босанске гот. роба нова у бурадма		„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	—	„	8.50 „	11.50
„ „ узанц роба за нов. у бур.		„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	—	„	—.— „	—·—
Пекмез, готова роба, славонски	— —	„	22·— „	23.—
„ банатски	— — — —	„	—.— „	—.—
„ август-септембар славонски	—	„	—.— „	—·—
Свињска маст варошка	— — — —	„	61.— „	62·—
„ „ сеоска роба	— — —	„	—.— „	—.—
Сланина сољена варошка	— — — —	„	54.— „	54.50
„ „ сеоска роба	— — —	„	51.50 „	52.50
Шишарке прима мађарске 1882	— —	„	16.— „	17.—
„ прима мађарске 1883	— —	„	12.50 „	14.—
Шишарке секунда „ 1883	— —	„	9.— „	11.—
„ прима српске 1881.	— —	„	15,50 „	16.—
„ прима босанске 1883.	— —	„	12.— „	13.—
Овчије коже српске по 102 ком.	— —	„	135.— „	156.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.		„	47.— „	49.—
„ „ македонске по 56 ком.		„	160.— „	165.—
Јагњеће српске нове 102 ком.		„	100.— „	115.—
„ нове хрватске 102 комада	—	„	115.— „	120.—
Козије хрватске за 56 кила	— — —	„	66.— „	68.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила		„	—.— „	—.—
„ српске за 56 кила	— — — —	„	65.— „	67.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Заиста се брзо обистинило све оно, што сам био навео пре 8 дана у мом „интернационалном житарском извештају." Још у почетку ове недеље владала је тако слаба куповна воља, да се једва усудише имаоци нудити своју робу и тако су пале цене са 25 новч. Узанс жито пало је на ф.9.20 до 9.22. За идућу пословну недељу изгледа, да ће бити ток рада без воље за промет. Кукуруз је ослабио и пуђена је стара роба по ф. 6.75, али без купаца. Могу се препоручити понуде за лиферовање робе, при почетку пловидбе, јер ће по свој прилици пасти цене идуће недеље, те би штета било пропустити овакав још повољан положај. За зоб важи сасвим то исто и данас нема више изгледа, да ће се до пролећа знатно поправити цене, те с тога су за препоруку, ако и не пренагљене, а оно пак постепене продаје. Јечам је ослабио, а тако исто и раж.

Продукти. Уз мало живљи промет шљива, још једнако су цене тако хрђаве, као што су и пређе биле. Ове се недеље продало 600 метер-центи робе до 125 комада по ф. 9 — до 115 ком. по 9.50 и до 100 ком. ф. 10.75; даље 1.500 врећа српске узанс робе по 8.75 и више партија босанске робе по ф. 9.50 и ф. 10.— све од 56 кила. Могуће је, да ће се нешто мало поправити цене лошијих сорти, ал за боље сорте има се очекивати промет без воље. Пекмез је без тражења. Посао са машћу олабавио је и цене су пале на ф. 1.— Коже. продано је 50.000 комада овчијих кожа са ногама по ф. 54.— до ф. 58.— од 100 кила, даље 500 комада козијих кожа по ф. 135.— до ф. 138 — Све остале врсте кожа јако су занемарене.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
„код светог Саве."

НОВА КЊИГА ЗА МЛАДЕЖ:

ЧЕСТИТКЕ

о имен-дану — о новој години и другим разним пригодама — у прози и стиховима.

Цена је овој књизи од 140 страна 50 новчића.

☛ Ко у напред новац пошље — добија у крстоплету (Kreuzband) о нашем трошку.

Ми Срби при разним свечаностима радо изјављујемо један другом у честиткама наше жеље и осећаје, а у тој намери, како би пријатеље, рођаке и добротворе своје и тиме уверили о нашој искреној љубави, поштовању и благодарности.

Али искуством осведочени, да се при оваким приликама у честиткама врло често и најплеменитијем осећају даде неприкладан облик, а све ради тога, што за таке свечаности у нашој књижевности немамо згодна упутства, то се ево решисмо, да горњом књигом допунимо и ту празнину.

У тој књизи наћиће ошт. читалац у изобиљу разних а сходних честитака не само о новој години и имен-дану, него и за многе друге прилике, које човека у животу сретају.

Којима је дакле до тога стало, да својим чистим, истинитим и искреним осећајима и жељ на према пријатељима рођацима, претпостављенима и добротворима леп, прикладан и достојан облик даду, таковима топло препоручујемо горњу књигу, којом ће се сваки при разним свечаним приликама користити моћи.

Српски књижари
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ
НА

„ГОЛУБ"

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.
Година VI.

Овом годином ступио је „Голуб" у шесту годину излажења свога. За прошлих пет година, стекао је он својим правцем, одабраном садржином и лепим сликама, љубав у свима крајевима и слојевима српским, куда је год допирао. И то нас је охрабрило, да и даље наставимо излажење његово у истом правцу, који се као ваљан осведочио. По томе ће он и у будуће доносити одабране песме, приповетке, поуке из свију грана науке и све друго, чиме се облагорођава душа и срце у омладини, узданици нашој. Као пак нешто ново, доносићемо редовно и поуке из вртарства, те веома корисне гране наше привреде, која ваља још из малена, да се одомаћује у срцима нашег младог нараштаја. Једино су из „Голуба" искључене басне и бајке, за које држимо, да су више штетне но корисне по млађана срца.

Све што се у „Голубу" пише, пише се језиком чистим и лако разумљивим, да сваки, ко га чита, радо чита и лако разуме што чита. Тако је то било и до сад, за то су га и одрасли и старији нижих слојева нашега народа радо читали и његовом поуком се користили; с тога ћемо се паштити, да се та лепа страна „Голубова" одржи и у будуће, старајући се, да се непрестано и сам дотерује и усавршава, да би тиме још више користити могао.

У то име молимо сваког пријатеља народне просвете, да својом претплатом и препоруком у кругу својих пријатеља и познаника потпомогне овај најјефтинији а веома користан дечији лист српски.

„Голуб" излази једанпут месечно на целом табаку велике осмине (у величини „Јавора"), на финој артији, са лепим сликама, а стаје на целу годину само 1 фор. или 2 и по динара. Ко скупи 10 претплатника, добија лист на дар или новац за њега; а ко претплати лист за другога (н. пр. за сиромашне добре ученике итд.) тога доносимо у рубрици: добротвори младежи, што ће остати за вечита времена за пример и углед племенита срца, које и овим путем жели ширити просвету у своме народу.

Претплата се шиље издавачу: књижари Миливоја Каракашевића у Сомбору (Zombor, Bácska). За Србију прима претплату: Књижара Велимира Валожића у Београду.

Вересије нема.

У Сомбору, на Богојављење 1884.

Јов. Благојевић Књижара М. Каракашевића,
учит. срп. више дев. шк. сомборске и уредник „Голуба." издавач „Голуба."

ПОЗИВ.

Господа чланови стрељачког друштва позивају се овим у редовну овогодишњу

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ,

која ће се 2. фебруара по нов. кал. у просторијама ватрогасне задруге држати.

Нови Сад 27. јануара по н. кал. 1884.

Управа стрељачког друштва.

ПОЗИВ
у свечану седницу књижевног одељења

„МАТИЦЕ СРПСКЕ."

Позивају се сва господа чланови књижевног одељења, чланови „Матице српске" и остала поштована публика, да изволе доћи у свечану седницу књижевног одељења, која ће се држати на св. Саву 14. (26.) јануара о. г. у 3 1/2 сахата после подне у дворани матичиној.

У свечаној седници говориће члан књиж. одељења др. Илија Вучетић у спомен пок. **Пери Коњевићу,** негдашњем становнику пожешком, који је „Матици" оставио легат од 30.000 фор.

Том приликом откриће се и ново зготовљена слика тога народног добротвора.

У Новоме Саду, 7. (19.) јануара 1884.

Председништво „Матице Српске."

Јавна захвала.

Срп. акад. друштво „Зора" у Бечу обратило се на све српске књижаре, да би му своја издања шиљале, како би тиме и друштвена књижница порасла и чланови друштвени могли пратити и предак књижевни у нас, приказујући поједина дела друштву. Повиву томе од стране друштва свесрдно се одазва до сада књижара „Луке Јоцића и др." у Н. Саду, и посла нам сва своја досадања издања. Уз њу приста и млада књижара „Грчића и Марковића" у Вел. Бечкереку са својим издањем.

Изричући им овде најтоплију захвалу, нада се друштво, да ће се и остале српске књижаре угледати на племенито родољубље књижара: Јоцићеве и Грчићеве. Евала им!

У Бечу дне 5. јануара 1884.

Мита Николић, председник. **Н. Вучетић,** тајник.

ОГЛАСИ.

Способан и ваљан трговачки помоћник може одма добити место у

књижарници Мил. Каракашевића
У СОМБОРУ.

☛ Они који говоре мађарски имају првенство. 2—3

ПРОДАЈА ШУМЕ.

У Босни у Бељинском котару у Босанској Рачи, на обали Саве посједујем једну шуму стару, сада за израду згодну, која захвата у простору 15—20 јутара. Она се састоји од стабала највише храстова, затим бријестова, а понешто и друге врсти. Кад би било купаца продао бих је. Такови нека изволе кроз пошту самном се споразумети. —

Бељина 4. јануара 1884.

Мехмед али бег али Пашић,
1—3 велепоседник.

БЕРЛИН. ЈОВАН ХОФ ц. кр. дворски творничар препарата од слада (малца) у БЕЧУ. ПЕТРОГРАД.

Трговина је основана 1847-ме године.

Целокупни Ј. Хофови препарати од слада одликовани су 58 пути од царева и краљева.

ЈОВАНА ХОФА
Пиво за здравље од сладова екстракта
против општег слабљења, болова у стомаку и у прсима, сушице, оскудице у крви и нередовне функције полних органа. Врло добро средство за крепљење реконвалесцената од свију болести. Цена једној флаши 60 новч.

ЈОВАНА ХОФА
Бонбони за прса од сладова екстракта
против кашља, промуклости, млогога слуза (шлајма) особито добро. Због многог подражавања молимо, да се пази на плаво паковање и на штитницу (слика проналазачева) правог бонбона од екстракта сладова. У плавим пакет. по 60, 30, 15 и 10 нов.

Диплома за заслуге од међународне санитетске изложбе у Лондону 1881. за материје медицине и за справе за повраћање здравља.
ПОТПИСИ: Њено Величанство краљица Викторија од Инглеске. — Његово кр. Височанство војвода од Единбурга. — Спенцер, председник изложбе. — Јон Ерик Ерихсен, председник одбора. — Марк Х. Јудге, секретар.

ЈОВАНА ХОФА
концентрирани екстракт сладов
за оне, који болују од прсију и од дигерице, од застарела кашља, од катара, од болести у грклану, — поуздано лечи и врло пријатно за узимање. У флаконима по 1 фр. 12 нов. и по 70 новчића.

ЈОВАНА ХОФА
шоколада од слада
врло добро храни и окрепљује оне, који имају слабо тело и живце. Иста је врло лепога укуса и особито је препоручујемо тамо, где се кафа не сме пити, што врло дражи. Пакет од 1/4 кил. по фр. 1·30, 90 и 60 н. од 1/2 кил. по фр. 2 40, 1·60 и 1·—

Против кашља, промуклости, болова у прсиме и у стомаку, слабости, мршавости, непотпуног варења, врло добро средство окрепљења за реконвалесценте од сваке болести.

58 пута награђено | **Основано 1847.**

Проналазачу и јединоме творничару правих препарата од екстракта сладова

Господину ЈОВАНУ ХОФУ, ц. кр. дворском лиферанту, ц. кр. саветнику,

дворском лиферанту готово свих велесила европских; у Бечу (I. Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse 8, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.)

Признања и наручбине од високих и највиших особа 1882. год.: Царска Височанства надвојвода Карло Лудвик, надвојвода Фридрих, Њ. кр. Височанство принцеза од Велса, принцеза од Лиња, војвоткиња од Олденбурга, принцеза Рајс, ђерица пл. Ференци, читаља Њен. Величанства наше узвишене краљице, Њ. кр. Височанства принцезе Марије Валерије инглеска бона, породица Метерних, Клам-Галас, Карачоњи, Бајањи, Ромер, Њег. експеленција фин. Филиповић, гроф Вурмбранд, итд. Препоручено од лечничких капацитете проф. др. Амбергера, Шретера, Шницлера, Гранилштетена и многих других у Бечу.

Четири најновија извештаја лечења од године 1883.

Стотинама хиљада, који већ напуштени беху, спасени су препаратима сладовим од Јов. Хофа (пиво за здравље од екстракта сладова) и стали су на првашњу своју снагу и здравље (сопствене речи оздрављеника):

Благородни Господине!

Пуну годину дана патио сам ја од катара у стомаку и од кашља, узалуд беху сви лекови, док нисам ваше од Ј. Хофа препарате употребљавати. После неколико месеци престаде кашаљ сасвим, а и апетит ми се сасвим повратио и ја стадох сасвим на снагу, кад сам стао употребљавата ваше од Ј. Хофа пиво за здравље од екстракта сладова. Примите моју најсрдачнију захвалност. Уједно предлажем писмо захвално на мађарском језику, па га можете у даљим круговима обзнанити.

Mezökovácshaza — Др. Алојз пл. Нађ, свештеник.

Молим, да ми се поштом пошаље 60 флаша особитога Ј. Хофовога пива за здравље од екстракта сладова.

Дворац Турнамхаст 4. октобра 1883. — Ервин гроф. Ауерсперг.

Лечничке сведоџбе лековитости.

Благородни Господине!

Част ми је, да вам пријатну вест саопштим, а та је, да су Јов. Хофа препарати од слада до сада код свију моји болесника, који већ одавна пате од респирације, оскудице у апетиту, непотпуног варења — помогли, и због тога вас учтиво молим, да ми у наточ на адресу: „Herrn Johann Guschall Brünn" 28 флаша пива за здравље од екстракта сладова и 3 пакета бонбона од слада пошљете,

С поштовањем
У Гротави 9. септембра 1883. — Др. Јосиф Фреде.

Извештај лечења.

Благородни господине!

Заиста ваи могу честитати, јер је ваше пиво за здравље од екстракта сладова особито добар лек, како против рђава варења тако и за окрепљење тела.

Врло ме пријатно изненади дејство вашега Ј. Хофова пива за здравље од екстракта сладова; већ годинама патим ја од стомака и нисам могао никако да нађем лека и помоћи. Данас се осећам потпуно здрав, имам врло добар апетит и свежу снагу. Молим вас, да ми опет пошаљете 25 флаша пива за здравље од екстракта сладова и 1 фунту шоколаде.

С поштовањем
Арко, (јужна Тиролска) 10. јан. 1883. — **Мавро Тихтл,** витез од Туцингена.

Главни депо код Д. Коде, браће Вагнера и Е. Дицгена у Н. Саду. Загреб: Араеим, апотека Салватор. Београд: Др. Ј. Ђурић апот. Ст. Бечеј: Г. Петковић. Бечкерек: Л. Шницлер. Карловац: Бенић. Ђаковар: Адолф Кон. Осек: Ф. С. Тирнера син. Кикинда: Е. Бретнер апот. Река: Ник. Павагић. Панчево: П. Кранчевић, Ф. Рада апот. Рума: Браћа Ристер. Земун: Ф. пл. Бенко апот. Сисак: Вернак, Перлик. Суботица: Д. Стојковић. Темишвар: А. Бабушник. Вршац: Браћа Хофман, Франк. Винковце: Л. пл. Алеман апот. Вуковар: Т. Михајловић. Бела Црква: Јос. Бошић. Сомбор: Густ. Фалционе, Храловски и Стрилих.

ПАЖЊА. Нека се наруче само прави Јов. Хофови фабрикати од слада са штитницом (слика проналазачева), коју је регистровао ц. кр. трговачки суд аустро-угарски. Подражавани туђи фабрикати немају материја од лековитих биљака и нису тако добре направљени као Ј. Хофови фабрикати од слада и могу (по речима лекарским) убитачни бити по здравље 12—40

ПАРИЗ | ЛОНДОН | БУДИМ-ПЕШТА | ГРАЦ | ХАМБУРГ | ФРАНКФУРТ на М. | ЊУ-ЈОРК

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.